

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการนวดแผนไทย
และยกระดับมาตรฐานการบริการของชุมชนเขตทุ่งครุ
กรุงเทพมหานคร

Development of Health Tourism Destinations
of Thai Traditional Massage and Enhancing Service
Standards in the Thung Khru Community, Bangkok

(Received: October 28, 2024 Revised: August 1, 2024 Accepted: December 2, 2024)

รณกฤต เพชรเกลี้ยง¹, สายฝน ทรงเสี่ยงไชย,² นิชาภา แก้วประดับ³
Ronnakrit Phetkliang, Saifon Songsiengchai, Nichapa Khawpradap
เดชสิทธิ์ รัศมีวงศ์พร,⁴ อาวุธ หงส์ศิริ⁵
Taychakit Russameewongporn, Arwut Hongsiri

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง
ปัจจัยกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังเกิด COVID-19 และพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพการนวดแผนไทย ของชุมชนวัดพุทธบูชา เขตทุ่งครุ

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา E-mail: ronnakrit.ph@bsru.ac.th

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา E-mail: saifon.so@bsru.ac.th

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาบรรณศาสตร์และสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา E-mail: nichapa.ka@bsru.ac.th

⁴อาจารย์ประจำสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา E-mail: teachasit.ru@bsru.ac.th

⁵ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการแพทย์แผนไทย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา E-mail: arwut.ho@bsru.ac.th

เพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนวัดพุทธบูชาให้ได้มาตรฐานการบริการนวดเพื่อสุขภาพ ของ SHA Plus

ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความเสี่ยง ปัจจัยกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังเกิด COVID-19 มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังเกิด COVID-19 ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนวัดพุทธบูชาได้มีการวางแผนและรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 มีการประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงผู้ประกอบการนวดการนำความเสี่ยงที่เคยมีประสบการณ์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมไปถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้น มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงผู้ประกอบการนวดในชุมชนวัดพุทธบูชา ได้เห็นถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกลับมาของ COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ที่มีการแพร่ระบาดกลายพันธุ์ มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นแพร่ระบาดมากขึ้นทางผู้ประกอบการเห็นคาดการณ์ไปถึงความเสียหายที่ตามมาเนื่องจากมีประสบการณ์จากการแพร่ระบาดของโรคอยู่สม่ำเสมอ โดยจัดหาทางเลือกสำหรับการดำเนินงานที่ปลอดภัยการจัดลำดับความเสี่ยง ซึ่งทางผู้ประกอบการได้จัดลำดับขึ้นหลังจากทราบถึงระดับความรุนแรงของการแพร่ระบาด COVID-19 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนวดแผนไทยของชุมชนวัดพุทธบูชา เขตทุ่งครุ โดยได้มีร้านนวดแผนไทยของชุมชนวัดพุทธบูชาทั้งหมด 3 ร้านร่วมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ร้านคานวนวดเพื่อสุขภาพ ร้านพุทธชานวดเพื่อสุขภาพร้านนวดพุทธบูชา ยังสามารถเพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนวัดพุทธบูชา เขตทุ่งครุ ให้ได้มาตรฐานการบริการการนวดเพื่อสุขภาพของ SHA Plus

โดยกิจกรรมการฝึกอบรมเพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนวัดพุทธบูชา เขตทุ่งครุ ได้มาตรฐานการบริการการนวดเพื่อสุขภาพของ SHA Plus มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการกิจการนวดแผนไทยในเขตทุ่งครุ ผู้สูงอายุ และแม่บ้านว่างงาน โดยทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ของชุมชนวัดพุทธบูชา เขตทุ่งครุ มีศักยภาพความพร้อมด้านการวางแผนไทย 3 แหล่ง และฝึกอบรมบุคลากรชุมชน และการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) สรุปผลการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) สามารถนำเสนอเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้อย่างครอบคลุมพื้นที่

คำสำคัญ: ท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ชุมชนทุ่งครุ

Abstract

This research aims to assess risks and factors associated with health tourism following the COVID-19 pandemic and to develop Thai massage-based health tourism destinations in the Wat Phutthabucha Community, Thung Khru District. Furthermore, it seeks to improve skills of massage therapists in the community to comply with the SHA Plus health service standards.

The findings show that the risks and COVID-19-related factors affecting health tourism contributed to establishing criteria for assessing health tourism standards. Then the entrepreneurs in the Wat Phutthabucha community prepared to deal with the COVID-19 outbreak, assessing opportunities and impact of risks. They applied their risk experiences during the previous pandemics and related factors to be guidelines for business operations, with risks being analyzed. Moreover, the massage therapy entrepreneurs in the community realized the projected risk of new COVID-19 variant outbreaks, which could potentially spread widely. Due to their constant experience with the COVID-19 pandemic, they could anticipate the subsequent impacts on their businesses. They could seek alternatives for safe work procedures and prioritize risks after understanding the severity level of the spread. Regarding developing health tourism destinations of Thai traditional massage in the Wat Phutthabucha Community, Thung Khru District, three Thai traditional massage therapy businesses were involved in the training workshop, namely Kacha Health Massage, Phutthabucha

Health Massage, and Phutthabucha Massage. This workshop aimed to develop massage skills of community members to meet the health massage service standards SHA Plus.

The target participants of the workshop included Thai traditional massage entrepreneurs, elderly people, and unemployed housewives in Thung Khru District. This workshop could improve the readiness and capability of three health tourism destinations of Thai traditional massage through training community members. Additionally, the researchers developed a one-day health tourism route. We also conducted an analysis to create a tourism route map using augmented reality (AR) technology, capable of presenting travel routes covering the entire area.

Keywords: Health Promotion Tourism, Health Tourism Destinations, Thung Khru Community.

บทนำ

สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวของไทยหลัง COVID-19 นั้น มีแนวโน้มและทิศทางการท่องเที่ยวตามความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ผันวนกับกระแสการท่องเที่ยวโลกที่เน้นการท่องเที่ยวในลักษณะเชิงบำบัด พื้นฟูสุขภาพร่างกายและจิตใจให้เกิดความสมดุล และเป็นการป้องกันการเสริมสร้างสุขภาพและความงามควบคู่กันไป การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพหรือการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีรูปแบบของการวางแผนไทย การนวดสปา นวดเท้า นวดเฉพาะจุดแบบไทยที่เน้นการบำบัดฟื้นฟูด้วยวิถีทางธรรมชาติ เช่น น้ำร้อน น้ำแร่ หมักโคลน เกลือขัด และสมุนไพรท้องถิ่นของชุมชน สำหรับด้านการบริการนวดสปาพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นสถานบริการที่ประกอบกิจการในเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการใหญ่ ๆ ที่มีนายทุนนอกพื้นที่ เข้ามาลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ยังไม่พบการบริการนวดโดยชุมชนเอง และยังไม่มีการวางมาตรฐานให้สากล (Tourism Authority of Thailand, 2009, Online)

สำหรับรายได้ทางการท่องเที่ยวในปี 2564 มีแนวโน้มอยู่ที่ 5.36 แสนล้านบาท มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 71 จากปีที่ผ่านมา แต่ยังคงต่ำกว่าเมื่อเทียบกับปี 2562 ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 เนื่องจากมีปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญคือ เศรษฐกิจภายในประเทศที่ยังคงหดตัวจากความอ่อนแอที่มีมาตั้งแต่ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 แม้ว่าจะผ่านพ้น COVID-19 มาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถฟื้นตัวกลับเข้าสู่ระดับปกติได้เช่นเดิม ส่งผลต่อการตัดสินใจออกเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยที่มีกำลังการใช้จ่ายไม่สูง ทำให้เกิดการระมัดระวังการใช้จ่ายของครัวเรือนมากขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าว อาจไม่ได้ส่งผลมากนักต่อกลุ่มคนไทยเที่ยวนอกที่มีกำลังการใช้จ่ายสูง แต่กลุ่มนี้กลับไม่ได้ใช้จ่ายมากเท่ากับการไปเที่ยวต่างประเทศ เนื่องจากราคาของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในประเทศที่ถูก กอปรกับไม่มีแหล่งช้อปปิ้งที่ต้องการซื้อเหมือนในต่างประเทศ

คาดว่าค่าใช้จ่ายของกลุ่มนี้จะใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในประเทศ จึงไม่ได้เป็นแรงจูงใจให้ได้ทางการท่องเที่ยวเติบโตเท่าไรนัก นอกจากนี้ ประเด็นที่ควรติดตามเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ คือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปหลัง COVID-19 (อ้างอิงข้อมูล ผลสำรวจพฤติกรรม New Normal ของการท่องเที่ยวที่จัดทำโดย McKinsey) ศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่า การปรับแผนการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของคนไทยในช่วงเทศกาลสงกรานต์ระหว่าง 10-18 เมษายน 2564 อาจทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวสูญเสียรายได้คิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1.0 หมื่นล้านบาท (Tourism Authority of Thailand, 2009, Online) นอกจากนี้ ภายใต้อิทธิพลของความเสี่ยงที่การควบคุมการระบาดระลอก 3 ที่น่าจะใช้ระยะเวลานานกว่ารอบก่อนหน้า เนื่องจากพบผู้ติดเชื้อสูงและการแพร่เชื้อที่รวดเร็ว ซึ่งกระทบต่อการต่อแผนการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยในช่วงไตรมาส 2 ทำให้ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า การระบาดของ COVID-19 ทั้ง 2 ครั้งที่เกิดขึ้น น่าจะส่งผลกระทบทำให้ในช่วงครึ่งแรกของปี 2564 นี้ รายได้ตลาดไทยเที่ยวไทยมีมูลค่าประมาณ 1.37 แสนล้านบาท คิดเป็นรายได้ท่องเที่ยวที่หายไปเป็นมูลค่ากว่า 1.30 แสนล้านบาท เทียบกับคาดการณ์เดิม มกราคม 2564 ในขณะเดียวกันหน่วยงานรัฐทุกภาคส่วนจะต้องกลับมาร่วมมือกันในการควบคุมการระบาดของโรคให้จบโดยเร็วเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวในระยะยาว ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นด้วยวัคซีน

เมื่อสถานการณ์ดีขึ้นการฟื้นตัวของเศรษฐกิจท่องเที่ยวกลับเช่นในปี 2562 แต่ถ้าว่าแนวโน้มของการท่องเที่ยวไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผนวกกับกระแสการท่องเที่ยวโลก ที่เน้นการท่องเที่ยวในลักษณะเชิงบำบัดหรือฟื้นฟูสุขภาพร่างกายรวมถึงการรักษาสมดุลของจิตใจ เพื่อป้องกันและเสริมสร้างสุขภาพและความงาม ทั้งนี้ การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ หรือการท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ มีรูปแบบของการนวดแผนไทย การนวดสปา นวดเท้า นวดเฉพาะจุด แบบไทยที่เน้นการบำบัดฟื้นฟูด้วยวิถีทางธรรมชาติ เช่น น้ำร้อน น้ำแร่ หมักโคลน เกลือขัด และสมุนไพรท้องถิ่นของชุมชน สำหรับด้านการบริการนวดสปา พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นสถานบริการที่ประกอบกิจการในเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการ รายใหญ่ ๆ ที่มีนายทุนนอกพื้นที่เข้ามาลงทุนในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ยังไม่พบการบริการนวดโดยชุมชนเอง และยังไม่มีการวางมาตรฐานให้สากล ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพอาจครอบคลุมการให้บริการถึงที่พัก และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนหรือผู้ประกอบการรายย่อย และชาวบ้านในพื้นที่ อาจยังมีศักยภาพไม่เพียงพอในการพัฒนาขีดความสามารถ การแข่งขันในตลาดระดับประเทศและตลาดโลกได้ รวมถึงการรักษา ระดับมาตรฐานการป้องกันที่เข้มงวดและพัฒนากระบวนการและกลไกขับเคลื่อน ในมิติต่าง ๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวฟื้นตัวโดยเร็ว กอปรกับข้อมูลศูนย์วิจัย กสิกรไทย “จากสถิติค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมีแนวโน้ม ในการเติบโตสูงและการนวดสปาแบบไทยมีความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย และต่างชาติ มีมูลค่าในการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ มูลค่า 20,000 ล้านบาท ร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายในการบริการด้านบันเทิงและนันทนาการ”

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน่าจะสอดคล้องกับหลังวิกฤติโควิด เพื่อรองรับกระแสและความต้องการของตลาดท่องเที่ยวโลก สร้างระบบ กลไก มาตรฐานด้านสุขภาพ บนฐานคิดของเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันขณะที่ โรคระบาดโควิดยังไม่ยุติลง แต่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังต้อง ดำเนินการอยู่เพื่อให้เศรษฐกิจฐานรากฟื้นตัวและคำนึงถึงการท่องเที่ยว ที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ รูปแบบบริการการท่องเที่ยว เชิงส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทยมีการจัดรูปแบบกิจกรรมการให้บริการ ส่งเสริมสุขภาพที่แตกต่างและหลากหลาย อาจจะบรรจุในโปรแกรมท่องเที่ยว เชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion Tourism) เช่น การนวดแผนไทย

การนวดสปาหรือบำบัดด้วยน้ำ การฝึกบริหารท่าอาชีดัดตน การฝึกปฏิบัติสมาธิแนวพุทธศาสนา การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ อื่นๆ ทั้งหมดทั้งมวลสามารถนำมาใช้สร้างกิจกรรมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ในสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ทั้งยังเป็นการฟื้นฟูการท่องเที่ยวภายในประเทศสู่ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างมีมาตรฐาน

ด้วยชุมชนท่องเที่ยวเขตทุ่งครุ เป็นชุมชนที่มีพื้นที่สีเขียวกว้างใหญ่ มีคลองสายสำคัญคือ คลองบางมด และเป็นแหล่งใหญ่ที่ปลูกพืชพันธุ์หลายชนิดที่รู้จักกันดีมายาวนานคือ ส้มเขียวหวานที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นชุมชนของบางมด และเป็นตำนานส้มบางมดมาจนถึงปัจจุบันที่ตั้งแขวงบางมดมีพื้นที่อยู่ติดกับถนนพระราม 2 (ธนบุรี-ปากท่อ) ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อในการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ชั้นในและออกสู่พื้นที่รอบนอก เป็นพื้นที่ธุรกิจการค้าเป็นแหล่งงาน ชุมชนเดิมและแหล่งโบราณสถาน นับว่าเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมรวมถึงมีทรัพยากรทางธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบกสำคัญของกรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม สถาปัตยกรรมมีวัดโบราณเก่าแก่สมัยอยุธยาและมีสียิดสำคัญ ๆ อยู่โดยรอบ จึงทำให้คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าพื้นที่นี้มีความเหมาะสมในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง ปัจจัยกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังเกิดวิกฤติโควิด และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพการนวดแผนไทย ของชุมชนทุ่งครุ เขตทุ่งครุ
2. เพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนทุ่งครุ ให้ได้มาตรฐานการบริการนวดเพื่อสุขภาพ ของ SHA Plus
3. พัฒนาค้นสื่อความหมายและแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ One Day Trip ในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR)

วิธีดำเนินการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการนวดแผนไทยและยกระดับมาตรฐานการบริการของชุมชนเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานครมีกระบวนการในการดำเนินงานวิจัย โดยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่และกลุ่มประชากรในการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
- 3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านท่องเที่ยว ประธานและรองประธานชุมชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม ผู้ประกอบการกิจการนวดแผนไทยในเขตทุ่งครุ ผู้เชี่ยวชาญด้านการนวดแผนไทย ผู้สูงอายุและแม่บ้านว่างงาน นักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย (สนท.) ฝ่ายตลาดและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ผู้ประกอบการกิจการร้านนวดแผนไทย ผู้นำชุมชนและภาคประชาสังคม ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และนักเรียน เยาวชน
- 3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างจาก ผู้ทรงคุณวุฒิด้านท่องเที่ยว ประธานและรองประธานชุมชน ผู้แทนจากภาคประชาสังคม เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบจริง

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการนวด และผู้ประกอบการกิจการนวดแผนไทยในเขตทุ่งครุ ประเด็นรูปแบบการบริการนวดแผนไทย และกระบวนการมาตรฐานความปลอดภัยของระบบ SHA Plus สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3.5 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัย หนังสือ ตำรา และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวคิดด้านตลาดท่องเที่ยวในประเทศ กระแส แนวโน้มการท่องเที่ยวหลัง COVID-19 ความต้องการของนักท่องเที่ยวกระแสหลัก การเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร

3.6 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแบบสำรวจ (Survey Studies) จากการทำแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวกระแสหลักในการเข้ามาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ชุมชนเขตทุ่งครุกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ จำนวน 100 คน และสัมภาษณ์ (Indepth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย (สนท.) ฝ่ายตลาดและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการกิจการร้านนวดแผนไทย ผู้นำชุมชนและภาคประชาสังคม จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.7 การพัฒนาแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ One Day Trip ในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูล และการทำประชาพิจารณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้ทราบความพร้อมของชุมชนเขตทุ่งครุในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจชุมชนจัดทำเพื่อใช้ในการสำรวจเพื่อให้ทราบความพร้อมของชุมชนเขตทุ่งครุในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip)

ผลการวิจัย

4.1 การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง ปัจจัยกระทบที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังเกิด COVID-19 และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพการนวดแผนไทย ของชุมชนเขตทุ่งครุ แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหลังเกิดวิกฤติโควิด ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนเขตทุ่งครุได้มีการวางแผนและรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ภายหลังเกิดวิกฤติโดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงได้ ได้แก่ มีการกำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ระดับความรุนแรงของผลกระทบ และระดับของความเสี่ยง ซึ่งในขณะที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งผู้ประกอบการหลายแหล่งได้มีการปิดกิจการไป เนื่องจากยังรับมือกับสถานการณ์ไม่ได้ ทำให้เกิดความเสียหายในการบริหารจัดการการเงิน แต่ภายหลังสถานการณ์คลี่คลาย ทางผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้มีการวางแผนและกำหนดเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ คือ ความรุนแรง 1-5 แต่จากการควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุขและสามารถควบคุมสถานการณ์ได้และมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการในชุมชนตระหนักถึงความปลอดภัยและประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้ โดยมีการจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลใช้หน้าากอนามัยที่ได้มาตรฐานและให้เพียงพอในสถานประกอบการ

2. การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยง ผู้ประกอบการนวดการนำความเสี่ยงที่เคยมีประสบการณ์จากสถานการณ์การ COVID-19 รวมไปถึงปัจจัยต่างๆที่เคยเกิดขึ้น เช่น เมื่อพนักงานในสถานประกอบการมีไข้ หรือ มีแนวโน้มที่จะได้รับเชื้อจะให้หยุดงานทันที เพื่อเฝ้าระวังอาการ และมีการกำหนดการตรวจ COVID-19 ในทุก ๆ วัน โดยขอความร่วมมือ

อุปกรณ์การตรวจจากสถานพยาบาลในชุมชน และที่มีการเฝ้าระวังโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมถึงประเมินความรุนแรงของความเสียหายที่เคยเกิดขึ้นนั้น มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการร้านนวดในชุมชนทั่วๆไปได้มองเห็นระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นส่วนที่จะช่วยให้ร้านนวดในชุมชนทั่วๆไป สามารถวางแผน รวมถึงจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในร้านนวดและจำนวนของพนักงานภายในร้านที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อร้านและเกิดความปลอดภัยต่อชีวิตทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

3. การวิเคราะห์ความเสี่ยง ผู้ประกอบการร้านนวดในชุมชนทั่วๆไป ได้เห็นถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการกลับมาของโรค COVID-19 ที่มีการแพร่ระบาดและกลายพันธุ์มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นและแพร่ระบาดมากขึ้น และทางผู้ประกอบการเล็งเห็นและคาดการณ์ไปถึงความเสียหายที่ตามมาเนื่องจากมีประสบการณ์จากการแพร่ระบาดของโรคอยู่สม่ำเสมอ ทำให้เมื่อมีข่าวการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่กลายพันธุ์เข้ามาในประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการร้านนวดส่วนใหญ่เล็งเห็นถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้น จึงมีแนวทางในการป้องกันอย่างรัดกุม โดยให้พนักงานภายในร้านป้องกันและประเมินสุขภาพของตนเองก่อนมาทำงาน และมีแนวทางในการคัดกรองผู้เข้ารับบริการอย่างรัดกุม และยังนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อลดการติดต่อโดยตรงระหว่างบุคคล มีมาตรการป้องกันการติดเชื้อตามมาตรฐานที่กำหนดของภาครัฐอย่างเคร่งครัดและจัดหาทางเลือกสำหรับการดำเนินงานที่ปลอดภัย เช่น การกำหนดระยะเวลาการเข้าในแต่ละกลุ่มย่อย และกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นของพนักงานภายในร้านให้มีความตื่นตัวและรับมือ และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้วางไว้ ซึ่งเป็นส่วนช่วยทำให้ลดความเสี่ยงในองค์กรได้ทราบว่าความเสี่ยงใดที่ทางผู้ประกอบการต้องจัดการก่อนเป็นอันดับแรก

4. การจัดลำดับความเสี่ยง ซึ่งทางผู้ประกอบการได้จัดลำดับขึ้นหลังจากที่ได้ทราบถึงระดับความรุนแรงของการแพร่ระบาด COVID-19 ที่เกิดขึ้น โดยทางผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะสามารถจัดลำดับความรุนแรงของความเสี่ยงของสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี เพื่อสามารถพิจารณาในการกำหนดกิจกรรมการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ภายในสถานประกอบการในการเกิดความเสี่ยงที่สำคัญที่อาจเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงได้อย่างเหมาะสมและมีแนวทางเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับการระบาดของ COVID-19 และการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ และผู้ประกอบการร้านนวดในชุมชนวัดพุทธบูชา ได้เกิดเล็งเห็นถึงรายละเอียดเล็ก ๆ ที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดความเสียหายได้ โดยได้จัดการ ตั้งแต่สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากรและขั้นตอนการทำงาน ซึ่งหากผู้ประกอบการมองข้ามส่วนเล็ก ๆ เหล่านี้ จะส่งผลทำให้เกิดผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสถานประกอบการ ซึ่งจะเห็นได้ภายหลังเกิดเหตุการณ์แล้ว ทางผู้ประกอบการร้านนวดทุกร้านได้มีประสบการณ์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วในช่วงเริ่มต้นการปิดตัวของสถานประกอบการ ในเมื่อสถานการณ์ค่อยข้างคลี่คลาย ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีความตระหนักและสามารถวิเคราะห์จากความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น รวมถึงโอกาสที่จะทำให้เกิดการแพร่กระจายของ COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ขึ้น เพื่อที่จะนำมาพิจารณาถึงความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นนั่นเอง

4.2 การเพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนวัดพุทธบูชาให้ได้มาตรฐานการบริการนวดเพื่อสุขภาพ ของ SHA Plus

เป็นการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนทุ่งครุ กรุงเทพมหานครให้ได้มาตรฐานการบริการการนวดเพื่อสุขภาพของ SHA Plus นั้นจัดขึ้นโดยคณะผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจงในการฝึกอบรมในครั้งนี้ โดยมี ผู้ประกอบการกิจการนวดแผนไทยในเขตทุ่งครุทั้งสิ้น 3 ร้าน ผู้สูงอายุและแม่บ้านว่างงาน จำนวน 20 คน ที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนทุ่งครุ เข้าร่วมการฝึกอบรมในครั้งนี้ โดยมีวิทยากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ

ด้านการนวด ให้ความรู้และมอบทักษะเฉพาะด้านเพื่อเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นภายในชุมชนและรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชน โดยคณะผู้วิจัยได้ให้ความรู้เพื่อได้รับมาตรฐานการบริการการนวดเพื่อสุขภาพของ SHA Plus แก่ผู้เข้าร่วมเพื่อให้เกิดมาตรฐานความปลอดภัยของผู้ให้บริการและผู้รับบริการโดยมีกระบวนการและขั้นตอนการจัดอบรมเพิ่มทักษะการนวดแผนไทย ดังนี้ 1. ขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์และสถานที่จัดอบรมในชุมชน 2. ขั้นตอนการฝึกอบรมด้วยวิทยากรเชี่ยวชาญ และ 3. การสาธิตการนวดฝ่าเท้า หลังจากได้รับการฝึกอบรม สำหรับผลของการฝึกอบรมนั้นผู้เข้าได้มีอาชีพเสริมขณะอยู่บ้านโดยได้เปิดบ้านของตนเองเป็นพื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้ามานวดเพื่อสุขภาพ ทำให้เกิดรายได้ในครัวเรือนต่อวันประมาณ 400-500 บาท เป็นการช่วยให้กลุ่มผู้เข้าร่วมมีอาชีพและทักษะเพิ่มขึ้น

4.3 การพัฒนาแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ One Day Trip ในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR)

การพัฒนาแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ One Day Trip ในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูล และการทำประชาพิจารณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชนและภาคประชาสังคม เพื่อให้ทราบความพร้อมของชุมชนเขตทุ่งครุ ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจชุมชนจัดทำเพื่อใช้ในการสำรวจเพื่อให้ทราบความพร้อมของชุมชนเขตทุ่งครุ ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) สถานที่สำคัญในชุมชนเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 2) ความพร้อมของชุมชนเขตทุ่งครุในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ) โดยสรุปผลการวิเคราะห์

พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 40 เป็นเพศชาย รองลงมา สำหรับอายุของผู้ตอบแบบสำรวจ พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 50 อายุระหว่าง 36 ถึง 45 ปี รองลงมา คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 26 ถึง 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 และอายุระหว่าง 46 ถึง 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 และอายุระหว่าง 56 - 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 สำหรับระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 50 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. รองลงมา คือ ระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา/ปวส. โดยคิดเป็นร้อยละ 30 และระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 20 สำหรับอาชีพจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่หรือคิดเป็นร้อยละ 80 ประกอบอาชีพค้าขาย รองลงมาคือผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยคิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมา และสำหรับชุมชนของผู้ตอบแบบสำรวจ ได้แก่ หมู่ 3 บางมด หมู่ 5 บางมด ดารัลอิบาตะห์ นูรัลฮูดา วัดพุทธบูชา คิดเป็นร้อยละ 20 ต่อชุมชน

การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมชุมชนพบว่า ผลวิเคราะห์ประเด็นที่ 1 สถานที่สำคัญในชุมชนเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หากพิจารณาเกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในเขตทุ่งครุ พบว่า ลำดับที่ 1 ชุมชนในเขตทุ่งครุ มีสถานที่สำคัญที่มีเรื่องเล่า และ/หรือมูขปาฐะ เกี่ยวกับความเชื่อในระดับ 4.44 และสถานที่สำคัญที่ได้รับคัดเลือก คือ วัดพุทธบูชา มัสยิดนูรัลฮูดา ศาลเจ้าแม่ทับทิม สวนส้มบางมด ลำดับที่ 2 ชุมชนในเขตทุ่งครุมีสถานที่สำคัญในชุมชน มีบรรยากาศดี อากาศถ่ายเท ปลอดภัย ในระดับ 4.32 และสถานที่สำคัญที่ได้รับคัดเลือก คือ คลองบางมด รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยว ร้านค้า/ร้านอาหารสุขภาพ ร้านบริการนวดเพื่อสุขภาพ ร้านกิจกรรมปั่นจักรยาน พายเรือ งานศิลปะ สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ตลอดเส้นทางริมคลองบางมด ได้แก่ กำแพงงานศิลปะ บ้านมุมิน บ้านเขียนวาด บ้านมาแย้ม

นั่งแคร่แลสวน ตลาดมดตะนอย บ้านซักรอก ตามรรณคาเฟ่ คชานวดเพื่อสุขภาพ เรือนหงส์หยก สวนมะพร้าวลู่วิชัย สวนส้มบางมด ลำดับที่ 3 ชุมชนในเขตทุ่งครุ มีสถานที่สำคัญที่มีประวัติศาสตร์และความเป็นมายาวนาน ในระดับ 4.30 ลำดับที่ 4 ชุมชนในเขตทุ่งครุมีจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว 4.28 ลำดับที่ 5 ชุมชนในเขตทุ่งครุมีสถานที่สำคัญที่มีสถาปัตยกรรม และ/หรือ ภูมิทัศน์ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวในระดับ 4.26 ลำดับที่ 6 ชุมชนในเขตทุ่งครุมีสถานที่สำคัญในชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพกายและใจ ในระดับ 4.05 ลำดับที่ 7 ชุมชนในเขตทุ่งครุมีสถานที่สำคัญที่มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับ 4 ซึ่ง สถานที่สำคัญที่ได้รับการคัดเลือก จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มสถานประกอบการนวดเพื่อสุขภาพ ได้แก่ คชานวดเพื่อสุขภาพ และบ้านมุมิน 2) กลุ่มอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ตลาดมดตะนอย 3) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ บ้านสวนมาแย้ม นั่งแคร่แลสวน เซฟติสท์ฟาร์ม สวนส้มบางมด สวนมะพร้าวลู่วิชัย และ 4) กลุ่มสถานประกอบการกิจกรรมทางกาย ได้แก่ บ้านเขียนวาดและภาพพิมพ์ และ ลำดับที่ 8 ชุมชนในเขตทุ่งครุมีสถานที่สำคัญที่มีเส้นทางที่เหมาะสมกับการจราจรทั้งทางบกและ/หรือทางน้ำ เพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในระดับ 3.96 คือ อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ผลการวิเคราะห์ประเด็นที่ 2 ความพร้อมของชุมชนเขตทุ่งครุในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) และรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) หากพิจารณาเกณฑ์ในการบ่งชี้ความพร้อมของชุมชน จำแนกออกเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

- ด้านความพร้อมของบุคลากรในชุมชนเพื่อรองรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า ชุมชนมีคณะกรรมการชุมชนที่สามารถดำเนินงานการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในระดับ 4.38 โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงข้อคิดเห็นด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับ 4.24 ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ และ/หรือ สิ่งแวดล้อมในระดับ 4.28 และ คนในชุมชนได้รับการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี สื่อออนไลน์ในระดับ 4.31

- ด้านความพร้อมของพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีพื้นที่ว่างสาธารณะในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับ 4.05 ชุมชนมีเส้นทางการเข้าได้หลากหลายในระดับ 3.89 ชุมชนมีความสะอาด ปลอดภัย และแสงสว่างเพียงพอในระดับ 3.96 ชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร และสถาบันการศึกษา ในระดับ 4.07 และชุมชนมีแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในรูปแบบเทคโนโลยีในระดับ 3.96 ในประเด็นที่ 2 นี้ ชุมชนที่มีศักยภาพครบถ้วนและสอดคล้องกับพื้นที่ที่มีสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่เชื่อมโยงถึงกันได้อย่างสะดวก และพร้อมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน คือ ระดับมาก และสอดคล้องกับข้อสรุปจากประชาพิจารณ์ได้ผลการคัดเลือก คือ ชุมชนวัดพุทธบูชา และ ชุมชนนุ้ลฮูดา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) สรุปผลการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) ประกอบด้วย วัดพุทธบูชา ชมวัดและสักการะหลวงพ่อมั่น ภูริทัตโต ทำนน้ำวัดพุทธบูชา ให้อาหารปลาริมน้ำเขตอภัยทานและเดินทางโดยเรือหางยาว มุ่งสู่ สวนส้มบางมด ลุงสมจิต ดำนาอันส้มบางมด เดินเท้ามาแยงศาลเจ้าแม่ทับทิม และมีจุดพักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ อาริยาคาเฟ่ เดินทางโดยเรือหางยาวต่อ ชมวิถีชีวิตคนริมคลอง ชมศิลปะริมคลอง Canal Art, Street Art มุ่งสู่เชฟทิสต์ฟาร์ม ทำกิจกรรมเกษตรเพื่อสุขภาพ จุดเช็คอินริมคลองบางมด และ มัสยิดนุ้ลฮูดา และพักรับประทานอาหารกลางวัน ร้านค้าบริการอาหารเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ตามรรณคาเฟ่ บ้านซักรอก เรือนหงส์หยก ห้อยขาคาเฟ่ ตลาดมดตะนอย เดินเที่ยวชมและทำกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามอัธยาศัย โดยมีแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการเชิงสุขภาพให้บริการในละแวกเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรม

เกษตรเพื่อสุขภาพ: บ้านสวนมาแย้ม นั้งแคร่แลสวน กิจกรรมนวดสปาเท้า เพื่อสุขภาพและกิจกรรมศิลปะ: บ้านมุนิน กิจกรรมทางกาย ปั่นจักรยาน พายเรือคายัค: บ้านเขื่อนวาดและภาพพิมพ์จากนั้น เดินทางกลับที่จุดนัดพบ วัดพุทธบูชา โดยมีให้บริการเรือหางยาว หรือบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในรูปแบบกิจกรรมเดิน – วิ่ง เพื่อสุขภาพชมริมคลองบางมดโดยมีคัคเทศก์น้อย แวะชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบางมด และผ่อนคลายร่างกายที่สวนววดเพื่อสุขภาพ

4.4 การพัฒนานักสื่อความหมายท้องถิ่นที่เป็นนักเรียนจากสถานศึกษาในชุมชน และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพและยกระดับความสามารถในการแข่งขันใช้รองรับการเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

4.4.1 การพัฒนานักสื่อความหมายท้องถิ่นที่เป็นนักเรียนจากสถานศึกษาในชุมชน

1) กระบวนการคัดเลือกมัคคุเทศก์น้อยที่เป็นเยาวชน นักเรียนจากสถานศึกษาในชุมชน โดยปรับใช้ทฤษฎีและหลักแนวคิดในการออกแบบการคัดเลือกและแนวปฏิบัติจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหลักเกณฑ์ในการประกาศรับสมัครและคัดเลือก มีดังนี้ 1.1 คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา และต้องฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ต้องมีสัญชาติไทย อายุไม่ต่ำกว่า 7 ปี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนพื้นที่ย่านฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองและโรงเรียนในการเข้าร่วมโครงการฯ มีบุคลิกภาพดี และเป็นผู้มีใจรักในงานบริการ มีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในชุมชนเขตทุ่งครุ และหากสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จะพิจารณาเป็นพิเศษ 1.2 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผล มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดในข้อ 1 ผ่านกระบวนการสอบข้อเขียนเป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเขตทุ่งครุ โดยใช้แบบทดสอบข้อเขียนเป็นแบบทดสอบ

วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อประเมินผลหลังการเรียนรู้ ผู้ที่มีสิทธิ์สัมภาษณ์ จะต้องผ่านข้อสอบข้อเขียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จากนั้นได้มีการสัมภาษณ์ โดยจะพิจารณาความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บุคลิกภาพ และทัศนคติที่มีต่อการเป็นนักสื่อความหมายท้องถิ่นของผู้เข้าสอบ ประกาศผลการตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นที่สุด และ 1.3 หลักฐานที่ใช้สมัคร รุปลายไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 1 ใบ (เขียนชื่อ-นามสกุลหลังรูป) สำเนาบัตรประจำตัว ประชาชนพร้อมตัวจริง จำนวน 1 ชุด ใบขออนุญาตจากผู้ปกครองให้เข้าร่วม โครงการฯ ใบรับรองจากสถานศึกษาว่าเป็นนักเรียนจริงและยินยอมให้นักเรียน เข้าร่วมโครงการฯ และหลักฐานอื่น ๆ เช่น หลักฐานการเปลี่ยนชื่อ – ชื่อสกุล เป็นต้น จำนวน 1 ชุด (เช่นชื่อรับรองสำเนาถูกต้อง) พร้อมนำตัวจริงมาแสดง

2) การจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อยที่เป็นนักเรียน

จากสถานศึกษาในชุมชน หลังจากทำการคัดเลือกมัคคุเทศก์น้อยที่เป็น นักเรียนจากสถานศึกษาในชุมชนผ่านกระบวนการคัดเลือกทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และได้ผู้ผ่านการคัดเลือกเข้าอบรมนักสื่อความหมายท้องถิ่น จำนวน 15 คน เป็น ชาย 9 คน หญิง 6 คน ประกอบด้วย ประชาชนชุมชน เยาวชนและนักเรียนในชุมชน ดำเนินการอบรมนักสื่อความหมายท้องถิ่น ในช่วงระหว่างวันที่ 6 พฤษภาคม 2566 ถึง วันที่ 5 กรกฎาคม 2566 เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ รวมเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ 8 วัน ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 เป็นวันสุดท้ายของการอบรมเป็นนำผู้เข้าอบรมออกภาคสนาม ลงพื้นที่จริง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกจากประสบการณ์ตรง ทดลองเดินตามเส้นทาง ท่องเที่ยวและฝึกปฏิบัติในสถานที่จริงผลการวิเคราะห์จากการประเมิน ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.65

4.4.2 การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนา

การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพและยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ใช้รองรับการเปิดพื้นที่ท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพ มีดังนี้ 1.1 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความทันสมัย ใช้งานง่ายสำหรับนักท่องเที่ยวทุกประเภท 1.2 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยร่วมกับชุมชน และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และ 1.3 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการประชาสัมพันธ์ โดยร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการประชาสัมพันธ์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีดังนี้ 2.1 กรุงเทพมหานคร

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านการพัฒนาเส้นทาง การเดินทาง ที่จอดรถ ป้ายบอกทางที่ชัดเจน สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย การใช้ข้อมูลที่ต้องการ ห้องน้ำที่สะอาดเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว สร้างความประทับใจ และความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว และ 2.2 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรจัดตั้งศูนย์ให้บริการการท่องเที่ยวที่สามารถติดต่อประสานงานให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลาและทันท่วงที หากมีเหตุฉุกเฉิน

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีดังนี้ 3.1 กรุงเทพมหานคร

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เป็นระบบระเบียบเรียบร้อย และ 3.2 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับระบบ

สาธารณูปโภคพื้นฐาน ไฟฟ้า ประปา สาธารณสุข การขนส่ง การสื่อสาร ให้เพียงพอและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก

4. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

มีดังนี้ 4.1 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรช่วยส่งเสริมการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพิ่มทักษะ และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยนำเอาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนมาเป็นจุดขาย สร้างความประทับใจและความสุขให้กับนักท่องเที่ยวอยากกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งและ 4.2 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย และมีการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความปลอดภัย ได้มาตรฐาน สร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวได้

5. ด้านการให้บริการ มีดังนี้ 5.1 กรุงเทพมหานคร

และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรให้ความสำคัญและส่งเสริมความเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ดีให้กับชุมชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ภาครัฐและเอกชนในการให้บริการด้านต่าง ๆ ทุกด้าน เช่น การต้อนรับ การพูด การจา เป็นต้น สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้จดจำและประทับใจในครั้งแรกที่มาเที่ยว และ 5.2 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมและสนับสนุนให้การอบรม พัฒนาการให้บริการกับชุมชน ผู้ประกอบการต่าง ๆ มีความรักในการบริการ บริการด้วยใจ บริการได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอยากกลับมาใช้บริการอีกครั้ง

6. ด้านการสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยว มีดังนี้

- 6.1 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรส่งเสริมสนับสนุนให้การอบรม พัฒนาให้กับชุมชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เข้าใจและรักษาสีงแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความสวยงาม สะอาด สดชื่น น่าเที่ยวอยู่ตลอดเวลา และ
- 6.2 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมถึงนักท่องเที่ยวได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ให้รักและหวงแหนช่วยแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้สะอาด ปลอดภัย สร้างคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เกิดความยั่งยืน

อภิปรายผล

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของชุมชนท่องเที่ยวเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้ผู้ประกอบการร้านนวดในชุมชนทุ่งครุสามารถคาดการณ์และมีการประเมินความเสี่ยง จาก COVID-19 ได้ เนื่องจากมีประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดรุนแรงทำให้สถานประกอบการต้องปิดตัวไปอย่างชั่วคราว และสามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาเป็นแนวทางในการรับมือและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อความเป็นอยู่ของสถานประกอบการในชุมชน ซึ่งจะทำให้เราสามารถออกกฎหรือมาตรการเพื่อป้องกันความปลอดภัยและความเสี่ยงที่จะเกิดความอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายภาคหน้าได้อย่างฉับพลันหรือค่อยเป็นค่อยไป และรอดพ้นจากความเสี่ยงที่จะเกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 และโรคระบาดอื่น ๆ อีกในอนาคต สอดคล้องกับ Limarunothai et al. (2022) ที่กล่าวว่าปรับตัวสู่ธุรกิจทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพร่วมกันอย่างจริงจังเพื่อตอบสนอง

ความต้องการใช้บริการของนักท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นบริการส่งเสริมสุขภาพ และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจการจัดฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทักษะการนวดแผนไทยของบุคลากรในชุมชนวัดพุทธบูชา เขตทุ่งครุ ให้ได้มาตรฐานการบริการการนวดเพื่อสุขภาพของ SHA Plus ทำให้มีสถานบริการนวดแผนไทยที่มีมาตรฐานปลอดภัยเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นภายในชุมชนและรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชน แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อสร้างจิตสำนึกของชุมชนท่องเที่ยวเขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร มีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิด Sustainable Travel สอดรับความต้องการของนักท่องเที่ยวกระแสหลักที่เน้นความคุ้มค่าของการใช้เวลาในแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นครบทั้งความต่อเนื่อง คุณภาพ และความสมดุล จบในที่เดียว ซึ่งเมื่อคณะผู้วิจัยได้ออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (One Day Trip) ในรูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) พบว่าชุมชนเขตทุ่งครุ เป็นชุมชนหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่มีเอกลักษณ์แปลกใหม่ไปจากการรับรู้เชิงมโนทัศน์ของนักท่องเที่ยวที่มีภาพจำต่อกรุงเทพมหานครว่าเป็นเมืองหลวงที่เต็มไปด้วยอาคารบ้านเรือนและห้างสรรพสินค้า ซึ่งสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงบริโภค แต่ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเขตทุ่งครุ สามารถตอบสนองความต้องการสัมผัสประสบการณ์ใหม่ผ่านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ กล่าวคือ ประชาชนในเขตทุ่งครุยังคงมีวิถีชีวิตแบบร่วมสมัย เห็นได้จากกายภาพเชิงพื้นที่ของชุมชนริมคลองบางมดที่ยังคงมีการสัญจรทางเรือ ขณะเดียวกันก็ใช้เส้นทางบกเป็นพื้นที่คมนาคมร่วมด้วย จึงมีลักษณะของชุมชนที่คงวิถีดั้งเดิมตามธรรมชาติไว้แต่ผสมผสานสิ่งอำนวยความสะดวกแบบวิถีปัจจุบัน รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเขตทุ่งครุมีภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nunsunanon (2020) ซึ่งอธิบายว่า อัตลักษณ์บนความเป็นตัวตนบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม

(Multiculturalism) ของชุมชนทั้ง 29 ชุมชนในเขตทุ่งครุ มีลักษณะสภาพสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมตามแนวคิดทางศาสนาพุทธ อิสลาม คริสต์ และจีน ที่ได้สร้างความเข้มแข็งแก่ตนเองจาก การตั้งศาสนสถานและประเพณีต่าง ๆ ทั้งนี้ ชุมชนในเขตทุ่งครุจะมีแนวโน้มที่เป็นลักษณะชุมชนเมืองมากขึ้น แต่ก็ยังมีชุมชนชานเมืองที่ยังคงรักษาวถีชีวิตแบบชาวสวนดั้งเดิม มีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่เป็นหลากหลายทั้งพุทธ มุสลิม และจีน อย่างลงตัว ถือเป็นต้นทุนสำคัญของชาวบ้านในชุมชนที่เป็นเจ้าของทรัพยากรร่วมกัน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของชุมชนท่องเที่ยวชุมชนทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร จะประสบผลสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งชุมชน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และที่สำคัญ คือ หน่วยงานภาครัฐที่จะช่วยขับเคลื่อนนโยบายต่าง ๆ ที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นที่นิยม ขึ้นชอบของนักท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยได้จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านการให้บริการและ ด้านการสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปช่วยพัฒนา ส่งเสริมชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Watcharapirak & Kheovichai (2019) ที่กล่าวถึง ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการ ด้านสถานที่ ด้านคุณค่าของ แหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม ด้านการให้บริการ และด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

- แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ปั่นจักรยาน พายเรือคายัค วิ่ง แรลลี่ ได้เช่นกัน และยังสามารถนำมาต่อยอดขยายผลด้านพื้นที่จากคลองบางมดไปถึงคลองรอบนอก จนถึงคลองบางขุนเทียน ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งใกล้เคียง นำผลมาใช้ในการพัฒนาส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสุขภาพในกรุงเทพมหานคร โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ สำนักงานเขตทุ่งครุ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว (สวท.) และผู้ประกอบการในพื้นที่ กิจกรรมร้านนวดและสปา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มกระแสหลัก และ FIT ผ่านทางเว็บเพจและเว็บไซต์ได้ทั่วถึงต่อไป

- หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ควรมีนโยบายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว โดยนำข้อเสนอแนะจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดทำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับชุมชนได้อย่างทั่วถึง สร้างความมั่นใจในการดำเนินงานอันจะนำไปสู่การพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน

References

- Chantad, T. (2008). *Tour guide principles*. (3rd ed.). Samlada.
- Kasikorm Research Center. (2012). *Ministry of Tourism and Sports*. Retrieved July 27, 2012 <http://www.hechinaaide.com/index.php?action=activity/greatwallofChina>.
- Limarunothai, W., Pipawakorn, A., & Jeerawongwit, W. (2022). Adaptation Strategies of Hotel Businesses After the COVID-19 Crisis by Elevating to the Health-Oriented Industry. *The 14th National Academic Conference, Nakhon Pathom Rajabhat University*. July 7–8, 2022.
- Natchanat, M. (2018). Developing health tourism with the excellence of Thailand's wisdom. *11*(2), 1 – 14.
- Nunsunanon, S. (2020). Community map and community-based tourism route design in Thung Khru District, Bangkok. *Institute of Culture and Arts Journal*, *21*(2), 83 – 93.
- Prukha, D., & Nopporn, R. (2023). Developing a health constitution to promote the health of people in the community through participation: a case study of Thung Khru District, Bangkok. *9*(1), 48-62.
- So, F. S., et al. (2010, July 27). *Thung Khru District Office*. <https://webportal.bangkok.go.th/thungkhru>
- Tourism Authority of Thailand. (2009). *Health Tourism*. Retrieved April 9, 2022. <http://thai.tourismthailand.org> under the section “Tourist Attractions and Activities/Types of Tourism Activities/Health Tourism.”

Watcharapirak, A., & Kheovichai, K. (2019). Management Policy Suggestions Concerning Temple Tourist Attraction Development as Creative Learning Resources. *Silpakorn Educational Research Journal*. 11(2), 239-255.